

Markeringen av Flatholm-minnet:

Høytidsstund i vestlandsk vintervær

De svarte losjakkene til karene i Kystkultursamlingen var nok gode å ha lørdag 22. januar. Dagen da den tragiske ulykken for fyrvokterfamilien på Flatholmen ble markert. Mandag den 24. var det nemlig på dagen hundre år siden ulykken - og jentenes redningsdåd - fant sted.

For været var ikke av det beste. Sterk og råsete kuling fra sørvest med iltre sluddbyger. Og vi så at de nevnte karene rett som det var måtte ta et skikkelig grep til skyggen på rennesøyhuene for å få dem til å sitte på plass. Både senioren i laget, 83-årige Kristian Kristiansen som tok seg fram i ungdommelig tempo på sykkel. Og de andre, der de smøg seg fram rundt hushjørnene i Tananger på veg til og fra de stedene der den verdige markeringen fant sted: Ved statuen ved Monsen-huset og på Melingsjøhuset.

Trygg Mæland ved statuen i Tananger

OLE AUDUN BØ.

Og Einar Bjelland som ledet den minneverdige høytideligheten, nevnte nettop været i sin hilsen ved statuen. Han mente det trolig var verre enn på den tragiske dagen for hundre år siden.

-Og Jonas Dahl har i Nordahl

Rolfsens lesebok beskrevet været på denne måten:

Torvald og Ansgar 10 og 8 år gamle, skulle få seile med, for været var ikke så verst ennå; og slike vilender må jo vennes til vannet.

(--) Mor var snart i land, og far og småguttene seilte utover igjen. Men nå røk det opp med sørvest og harde snøbyger, og i en av dem koll-seilte de midt på fjorden.

Alt blir ikke glemt

Etter at man i anledning av J.J. Holsts begravelse på den samme dagen hadde hatt et minutt stillhet, holdt Mæland en kort tale.

-Det er vanlig å si at om hundre år er allting glemt. Det stemmer ikke alltid og slettes ikke ved denne anledningen.

Ved hjelp av Nordahl Rolfsens lesebok og Jonas Dahls skildring er denne hendinga blitt historie for Tananger, Sola, ja, for hele landet.

Om småjentenes redningsbragd - som ble delvis vellykket fordi en bror og far ikke kunne reddes - sa Mæland at det står stor respekt av det de to jentene maktet å utføre. Det arbeidet som bl.a. medlemmene ved Kystkultursamlingen har gjort, kan vise at det utstyr og materiell de hadde til rådighet, måtte begrense deres muligheter til å utføre det redningsarbeidet som de så helhjertet og beundringsverdige satte i gang.

Etter at Sola Brass Band hadde

Irene Torgersen, Bertines barnebarn. Ellers var Borghild Tvedt og Torleif Andersen, henholdsvis Bertines datter, og barnebarn til stede

spilt tre vers av "Gud signe vårt dyre fedreland," ble så resten av høytidsstunden avholdt i Melingsjøhuset. På kafé Bøklingsen, et sted med solid historie. En historie som har satt seg i vegger og miljø, og som nettopp på denne dagen gav ramme og omgivelser som gjør at de som fikk være der, ikke så snart vil glemme denne dagen.

Gjorde et sterkt inntrykk

Einar Bjelland kunne enda huske møtet med "Jentene fra Flatholmen." Historien som han leste i sine skoledager.

Dessuten kunne han fortelle at den faktiske hendelesen hadde gjort et dypt inntrykk i den lille bygda Tananger.

En begavet familie

Videre at fyrvokterfamilien Ols- en hadde vært en ressurssterk familie. Faren var en interessant og aktiv maler. Og spesielt var familiemedlemmene musikalsk begavet.

De holdt huskonserter. Og på stille kvelder - har det blitt fortalt - kunne det hende at folk i Tananger satt ved sjøkante og lyttet til tone fra fyret.

En av sønnene, Ingebrigt, har satt

melodi til Elias Kræmmers kjente "Sangen fra fyret." Han ble musiker og komponist. Spilte både piano og fiolin. Var en kjent musiker både i Oslo og i Bergen, hvor han også var kapellmester i Musikksekkapet Harmonien. Etter en konsert han en gang hadde gitt i Stavanger, ble han etterpå faktisk kalt "Norges nye Ole Bull."

"Bønn"

Det er funnet et notebok etter denne kunstneren. Det inneholder et stykke kalt "Bønn." Dette har en ved Sola musikksskole arbeidet med og fått bevart.

Og mens havet gikk grått og hvitt utenfor moloen, ble dette musikkstykket avspilt. Det gjorde et merkbart inntrykk med den smerte, sorg - og glede - som de mollstemte tonene uttrykte.

Kunstneriske innslag

Det var sang ved Rønnaug Foss Alsvik. Akkompagnert av Bjørn Aslaksen framførte hun m.a. "Sangen fra fyret." Da var det bare vemodsfylt vellyd innenfor tømmerveggene på Kafé Bøklingsen.

Den samme stemningen var der da skuespiller Mette Arnstad fra

Rogaland Teater leste Jonas Dahls fortelling. Og en vil stille seg spørsmålet: Hva er det med denne historien som griper fatt i en på en slik sterk måte?

En nærhet av menneskelig kraft og storhet? En nærhet til menneskene skjebne og lodd? En nærhet med liv og død?

Historikk

Kristian Kristiansen hadde kjent en av søstrene, Ester. Hun emigrerte til U S A, men hadde hus i Tananger. Kristiansen hadde hatt oppsyn med huset hennes, malt og vedlikeholdt det. Og når Ester kom på besøk, så tok de ofte en tur til Flatholmen i båten hans. Da snakket Ester om denne "orkanen", som de hadde vært utsatt for.

Ellers kunne Kristiansen fortelle at de på Flatholmen hadde hatt både høns, en ku og i perioder sauer.

Framtidsplaner

Til stede var også den siste fyrmestern på Flatholmen, Karsten Hellestø. Han hadde fungert i denne stillingen til 1980, da fyret ble avfolket.

Jon Erik Hagen fra Kystdirektoratet var opptatt av gjenbruk av stedet. Han sa at direktoratet kunne tenke seg å overdra fyret til kommunen for en mindre sum, - "en seksisifret mindre sum."

Dette fikk Trygg Mæland til å replisere at det vel kunne være rimelig å henstille til Hagens direktorat om å få leie stedet for en symbolsk sum på en krone.

Av interesse er det å merke seg at det i alle fall foreligger planer om å gjøre Flatholmen til et turistmål. Og da gjerne med Kystkultursamlingen som krumtappen: Å frakte interesserte ut til holmen i havgapest med de gilde båtene de disponerer.

Og ellers finnes det allerede på Melingsjøhuset en utstilling av historiske gjenstander fra Flatholmen fyr.